

Dr. Marko Terseglav, dobitnik Murkove nagrade za življenjsko delo.
Foto: Savo Nedeljkov, SEM Ljubljana, 11. 11. 2010

Jana Mlakar Adamič, dobitnica Murkovega priznanja.
Foto: Savo Nedeljkov, SEM Ljubljana, 11. 11. 2010

24. PODELITEV MURKOVE NAGRADE, MURKOVEGA PRIZNANJA IN MURKOVE LISTINE

Slovenski etnografski muzej, 11. 11. 2010

Komisija za podeljevanje Murkove nagrade, Murkovih priznanj in Murkovih listin v sestavi Janez Bogataj (predsednik), Bojana Rogelj Škafar, Mojca Ravnik in Tanja Hohnc (člani) je v določenem roku, t. j. do vključno 20. avgusta 2010, prejela 14 predlogov za devet nagrajencev oziroma nagrajenk, eno ustanovo in dve društvi. Največ predlogov je bilo za podelitev Murkovih listin, kar je zelo pozitivno, saj to odraža široko delovanje etnološke vede na terenu. Vsi predlogi so bili pravilno posredovani. Po temeljiti analizi in diskusiji o predlaganih kandidatih je Komisija dne 21. 10. 2010 soglasno sprejela odločitev, da predlaga podelitev ene Murkove nagrade, dveh Murkovih priznanj in izjemoma dveh Murkovih listin.

Komisija predlaga Slovenskemu etnološkemu društvu, da v prihodnje prenovi Pravilnik o podeljevanju Murkovih nagrad, priznanj in listin. Predlaga naslednje spremembe: – Komisija naj ima v prihodnje pet članov; – Komisija mora biti pri svojem odločanju in predvsem sprejetih odločitvah popolnoma avtonoma; – Med navajanje kriterijev za podelitev Murkove listine naj se uvede tudi nov kriterij ali celo posebna listina za dosežke pri promociji etnološke vede in trženju kulturne dediščine.

Komisija je na svoji redni seji sprejela sklep, da Murkovo nagrado za življenjsko delo prejme izredni profesor dr. Marko Terseglav

Utemeljitev:

Izr. prof. dr. Marko Terseglav je s svojo življenjsko in raziskovalno držo vidno zaznamoval slovensko folkloristiko in etnologijo. S to držo je v svojem raziskovalnem in pedagoškem delu neopazno premoščal razdalje med raziskovanjem in raziskovanim, med znanostjo in odzivnostjo v javnosti, med resnobnostjo

raziskovalnih svetov in sproščenostjo, ki nevsiljivo odpira vrata. Vrata učenosti in vrata na domača dvorišča današnjega, včerajšnjega in jutrišnjega dne.

Marko Terseglav se je po diplomi na slavističnem oddelku Filozofske fakultete z vključitvijo v Glasbenonarodopisni inštitut leta 1972 zavezal raziskovanju slovenskega ljudskega pesemskega izročila. Kot tekstolog je sicer upošteval vedenje o ljudski pesmi, kot so jo razumeli njegovi predhodniki, vendar je opozarjal na potrebo po njegovem preseganju in drugačnih pogledih. V literarnem leksikonu *Ljudsko pesništvo* je leta 1987 strnil dotedanja spoznanja stroke in v času, v katerem sta bleдела tako folkloristično izročilo kot njegova družbena odmevnost, nevsiljivo opozoril na bogastvo in družbeno ozadje slovenske ljudske pesemske ustvarjalnosti.

Pozornost do konteksta, s katerim je dopolnjeval dotedanjo zgodbo o ljudski pesmi, ga je zblížala z dejavnostjo slovenskih etnologov in ga ne le formalno, temveč tudi miselno vključila v Slovensko etnološko društvo. V raziskovalnem delu so ga zato vznemirjala vprašanja, kako celoviteje raziskovati ljudsko pesem, ob teh vprašanjih pa je znal prevrednotiti tudi prehojeno pot stroke. Njegovo raziskovalno zanimanje se je namreč usmerjalo v zgodovino folkloristične misli na Slovenskem, se poglobljalo v teoretska vprašanja in se lotevalo razmerja med ljudskim in umetnim pesništvom. Meje dotedanje osrediščenosti v samozadostnost nacionalnega je problematiziral z raziskavo o srbskih in hrvaških ljudskih pesmih v Beli krajini in leta 1996 v delu *Uskoška pesemska dediščina Bele krajine* presešel nacionalno začrtane svetove, s katerimi se je porajala in združevala slovenska folkloristična misel.

Preseganje meja je bilo tudi sicer nevidni usmerjevalec raziskovalne in javne navzočnosti dr. Marka Terseglava. Presegal jih

* Prof. dr. Janez Bogataj, 1000 Ljubljana, Kosovelova 15, E-naslov: janez.bogataj@guest.arnes.si

Ekipa Slovenskega etnografskega muzeja, dobitniki Murkovega priznanja.

Foto: Savo Nedeljko, SEM Ljubljana, 11. 11. 2010

Etnološko društvo »SREČNO«, Zabukovica – Liboje in prof. dr. Jože Hribar (tretji z leve), prejemniki Murkove listine.

Foto: Savo Nedeljko, SEM Ljubljana, 11. 11. 2010

je s temami, kot na primer Štrekljev sindrom, presegal jih je s sodelovanjem pri izdajah slovenskega ljudskega pesemskega izročila in s svojim uredniškim delom, ki je iskalo regionalno, nacionalno ali generacijsko prepoznavnost. Premoščal jih je tudi s pogledi na živost pesemske dediščine v sodobnosti: s svetovanjem poustvarjalcem slovenskega ljudskega pesemskega izročila je namreč slovensko ljudsko pesem pomagal ponesti v miselne in doživljajske svetove današnjega dne in pozabljeni pesemski podobi ponujal možnosti sodobne zvočnosti.

Čprav je ves čas ostajal vpet v raziskovalne okvire Glasbeno-narodopisnega inštituta, se je dr. Marko Terseglav v generacije študentov Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo zapisal tudi kot pedagog, ki je vedno znal spodbujati osebne poti do raziskovanja. Bližja od avtoritete znanosti mu je bila moč njene komunikacije, zato se je zelo neposredno odzival tudi na aktualna vprašanja sodobnosti in v medijskem svetu rahljal strogo podobo znanstvenika.

Dr. Marko Terseglav je v slovensko javnost najglasneje vstopil predvsem kot optimistični in neposredni raziskovalec, ki razpira tudi moralne in estetske meje folklorističnega raziskovanja. Izdaja zbirke *Klinček lesnikov* je leta 1981 razgrnila dotlej mnogokrat zamoščane ustvarjalne sledi, ki jih je Marko Terseglav z radostjo odkrival. Te sledi je leta 2006 strnila tudi zbirka *Tri prste pod popkom* z njegovo študijo Erotične nagajive in kvantarske pesmi.

Z odkritim razkrivanjem dotlej prikritih tem in z neobremenjenostjo, ki je vedno znova našla odziv pri sogovornikih, je dr. Marko Terseglav pogosto umeščal slovensko folkloristiko pod žaromete javnega zanimanja. Ne le zaradi svoje odprtosti, temveč tudi zato, ker je raziskovalne prostore slovenske folkloristike in etnologije napolnjeval s humorjem, ki ne priznava meja. Ne tistih v stroki ne tistih med ljudmi.

Komisija je Murkovi priznanji prisodila univ. dipl. etnologinji in sociologinji kulture Jani Mlakar Adamič za razstavo in monografijo *Kaj pa vi sploh delate?* in druge dosežke v obdobju med letoma 2006 in 2010 in Slovenskemu

etnografskemu muzeju za postavitev stalne razstave Jaz, mi in drugi – Podobe mojega sveta

Utemeljitev za Jano Mlakar Adamič:

Univ. dipl. etnologinja in sociologinja kulture Jana Mlakar Adamič je že več kot dve desetletji zaposlena kot kustosinja etnologinja v Zasavskem muzeju v Trbovljah, kjer kot muzejska svetovalka skrbi za več zbirk in se posveča predvsem etnološkemu raziskovanju delavske kulture. Njeno osrednje zanimanje je posvečeno kulturni dediščini Zasavja, predvsem tistim sestavinam, ki so najbolj povezane z življenjem in s kulturo prebivalstva. V zadnjem letu je odmevno opozorila na svoje in siceršnje etnološko ter muzejsko delo z razstavo in z monografijo *Kaj pa vi sploh delate? O muzeju in muzejskem delu*. Z razstavo in monografijo je izčrpno predstavila delo muzealcev in vlogo muzejev v sodobnosti. Razstava je gostovala tudi v nekaterih drugih muzejih v Sloveniji in bila predmet velikega zanimanja obiskovalcev tudi zaradi izvirnih načinov prikazovanja materije in kombiniranjem različnih, zlasti vizualnih muzejskih govoric.

Utemeljitev za Slovenski etnografski muzej:

Sodelavke in sodelavci, avtorice in avtorji stalne razstave Slovenskega etnografskega muzeja Jaz, mi in drugi – Podobe mojega sveta so s pričujočo razstavo zaključili diptih stalne postavitve in s tem vsebinsko prenovu muzeja. Brez dvoma težavno tematiko, zlasti še za opredmetenje, vizualizacijo in komunikacijo v muzeju, so večstransko odlično uresničili. Stalna razstava ni le predmetna novost v slovenskih in evropskih muzejskih okvirih, temveč predstavlja novo poglavje na področju muzejskih govoric, ki navajajo obiskovalce k vprašanju, nanje pa ne dobivajo enoznačnih odgovorov. Tako lahko razumemo in sprejemamo stalno razstavo kot prostore postankov med vsakdanjimi obveznostmi, z možnostmi umirjenih premislekov o sebi in drugih, o svetu in življenju, ki ga v njem živimo. Razstava so prostori spraševanja in iskanja lastnih odgovorov, prostori izmenjave mnenj in izkušenj. Posveča se razmerjem med osebnimi, skupnimi in zgodovinskimi spomini ter razmerjem med osebnimi,

Miroslav Šuligoj Bremec, predsednik TD Lokovec, prejemnik Murkove listine

Foto: Savo Nedeljko, SEM Ljubljana, 11. 11. 2010

Druženje po podelitvi.

Foto: Savo Nedeljko, SEM Ljubljana, 11. 11. 2010

skupnimi in univerzalnimi dediščinami. Pozornosti ne usmerja le v oblike dediščine, temveč predvsem v to, kako nastaja in kakšen ima pomen za vsakokratno sodobnost in posameznika.

Murkovi listini za leto 2009/10 prejmeta Turistično društvo Lokovec za pestre oblike etnološkega in kulturnega delovanja v domačem kraju in Etnološko društvo »SREČNO«, Zabukovica – Liboje in prof. dr. Jože Hribar za ohranjanje rudarske dediščine

Utemeljitev za Turistično društvo Lokovec:

Turistično društvo Lokovec je bilo ustanovljeno leta 2000 z namenom, da bi v kraju uredili muzejsko zbirko nekdanje kovaške obrti. Vendar pa si je društvo zadalo širšo nalogo, ki je v združevanju krajanov in prijateljev Lokovca, torej vseh, ki želijo kraj obuditi in predvsem ohraniti življenje v njem. V delo društva so se tako vključili domačini in tudi vikendaši. Temeljna ideja o muzejski zbirki je usmerjena v oblikovanje eko muzeja, ki nastaja postopoma in predvsem v sodelovanju s stroko. Društvo organizira tudi posvetovanja, prireditve, razstave, izdaja publikacije in razvija druge oblike dejavnosti, s katerimi oživlja celotno območje Banjske in Trnovske planote. Subvencija finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma ji je omogočila tudi ustrezne mednarodne povezave. Delovanje Turističnega društva Lokovec je torej v domačem kraju izjemno pomembno. Preko društva je zaživelo društveno in družabno življenje, kraj je zaživel z novo ustvarjalno močjo in vzpostavili so most med kulturno dediščino ter sodobnimi vsakdanjiki in prazniki.

Utemeljitev za Etnološko društvo »SREČNO«, Zabukovica – Liboje in prof. dr. Jožeta Hribarja:

Ko so v nekdanjem rudarskem revirju Zabukovica – Liboje v 60. in 70. letih preteklega stoletja prenehali rudariti, se je leta 2004 zbrala neformalna skupina nekdanjih rudarjev in začela razmišljati o ohranjanju izročila, povezanega z njihovo vsakdanjo poklicno dejavnostjo. V razmeroma kratkem času je zasnovala in uredila rudarsko muzejsko zbirko in se formalno povezala v Etnološko društvo »Srečno«. Društvo se je povežalo z nekdanjimi rudarji, organiziranimi v rudarsko četo, ki je hkrati včlanjeno v Društvo upokojencev Zabukovica – Griže. Prek 40 nekdanjih rudarjev, občasnih uniformirancev, tako sestavlja skupino častnih članov Etnološkega društva »Srečno«. Glavna naloga omenjene čete je ohranjanje in negovanje rudarskih izročil, kar je zanimivost in posebnost. Njihovemu delovanju so se pridruženi še drugi krajanje, zlasti pa je hvalevredno sodelovanje z osnovnošolsko mladino. Rudarska muzejska zbirka ima svoj sedež v Kulturnem domu Svoboda Griže v Migojnicah. Sestavlja jo čez 300 razstavljenih eksponatov in je zasnovana po sodobnih muzeoloških načelih. Poleg te so uredili še rudarski muzej na prostem pred Osnovno šolo v Grižah in rudarska parka v Zabukovici in Libojah. Osrednja osebnost Etnološkega društva »Srečno« je prof. dr. Jože Hribar, montanist in univerzitetni učitelj v pokoju, ki skrbi za vso paleto strokovnega usmerjanja in delovanja rudarskega muzeja.